

АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІЧНОЇ ОСВІТИ І ОСВІТИ ДОРΟΣЛИХ
ВІДДІЛ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

ТЕОРЕТИЧНІ ТА МЕТОДИЧНІ ЗАСАДИ НЕПЕРЕРВНОЇ МИСТЕЦЬКОЇ ОСВІТИ

**Збірник матеріалів
науково-методологічного семінару**

Чернівці
ЗЕЛЕНА БУКОВИНА
2007

ББК: 74.05: 85
УДК: 37.046:7
Т 33

Теоретичні та методичні засади неперервної мистецької освіти: Зб. матеріалів науково-методологічного семінару. – Чернівці: Зелена Буковина, 2007. – 132 с.

ISBN 966-8410-40-8

Рекомендовано до друку
вченою радою Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України
(протокол № 3 від 26. 03. 2007 р.)

Редакційна колегія:

І.А. Зязюн, доктор філософських наук, професор, дійсний член АПН України, директор Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України;

Н.Г. Ничкало, доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПН України, заступник директора Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України;

С.О. Соломаха, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник, завідувач відділу мистецької освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України;

О.М. Отич, кандидат педагогічних наук, доцент, докторант відділу мистецької освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України;

М.П. Вовк, старший науковий співробітник відділу мистецької освіти Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України.

Рецензенти:

Н.Є. Миропольська, доктор педагогічних наук, професор, головний науковий співробітник лабораторії естетичного виховання Інституту проблем виховання АПН України;

Л.О. Хомич, доктор педагогічних наук, професор, завідувач відділу виховних систем Інституту педагогічної освіти і освіти дорослих АПН України, завідувач кафедри соціальної педагогіки Полтавського державного педагогічного університету ім. В.Г. Короленка.

Автори статей відповідають за достовірність і вірогідність викладеного матеріалу, за належність даного матеріалу йому особисто, за правильне цитування джерел та посилання на них. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії.

© Інститут педагогічної освіти і освіти
дорослих АПН України,
відділ мистецької освіти, 2007

ISBN 966-8410-40-8

СУТЬ ТА СТРУКТУРА ПРОЕКТНО-ХУДОЖНЬОЇ ТВОРЧОСТІ

Орієнтація на розвиток творчих здібностей і можливостей кожного учня, створення належних умов для реалізації його творчого потенціалу змушує нас звернутися до використання проектно-художньої творчості в навчально-виховному процесі. На разі постає проблема з'ясування суті та структури проектно-художньої творчості.

Поняття “проектно-художня творчість” пов’язане з такими науковими поняттями та категоріями, як: “творчість”, “художня творчість”, “проект”, що мають різноплановий характер.

Аналіз дефініцій творчості засвідчує, що, як правило, у визначенні творчості є одне спільне: йдеться, перш за все, про створення чогось нового, яке відрізняється від чогось уже існуючого.

Якщо з філософської, соціально-економічної точки зору має значення вважати творчістю тільки те, що пов’язано з створенням ніколи раніше не існуючого нового продукту, то з психологічної сторони важливо якраз те, що мова може йти про створення чогось нового для даного суб’єкта, про суб’єктивну новизну. В цьому розумінні можна говорити про творчість у навчальній діяльності.

Особливе педагогічне значення має розуміння творчості як виробництва і реалізації перетворюючої суті людини, що в творчості людина постає як самостійна і саморозвиваюча істота, як суб’єкт і одночасно результат своєї власної діяльності.

Порівнюючи наукову й ідеологічну діяльність з художньою, М.С. Каган зазначає, що в науковій та ідеологічній діяльності відбувається постійне, без принципівих втрат перекодування інформації, точно так в технічній творчості металеві конструкції замінюються керамічними або пластмасовими для виконання тих же функцій. Для мистецтва не можна застосовувати виключно технологічний підхід. Художні твори, на відміну від усіх інших, вимагають естетичного переживання як невід’ємного базового компонента художнього сприймання. В художній творчості матеріальне і духовне взаємно ототожнюється, а не просто об’єднується або урівноважується, тобто вступає в особливий зв’язок, в якому властивості обох складових рівелюються і народжуються нові системні властивості.

Художня творчість є одночасно і ціленаправленим трудовим процесом, розрахованим на передачу людям певних думок і почуттів, і грою з матеріалом, мета якої в ній самій, тобто в духовному задоволенні, радості, насолоді від процесу перетворення реальності у вигадку. Особливістю художньої діяльності є те, що в ній зафіксовані всі види людської діяльності.

Отже, художня творчість представляє собою складний комплекс різних видів і типів людської діяльності, це своєрідна, індивідуальна, в кожному випадку неповторна єдність праці розумової і фізичної, дискурсивного і інтуїтивного пізнання, єдність думки і почуття.

Художня діяльність на відміну від теоретичного мислення має інше призначення і свій особливий психологічний зміст. Якісна своєрідність і відносна самостійність мистецтва полягає в тому, що воно має на меті не лише пізнання, а і вияв емоційно ціннісного відношення, осягнення гармонії і краси. Суть психологічного сприймання творів мистецтва можна звести до співпереживання особистістю художньому образу, співвіднесеним з тими своїми життєвими установками, в перетворенні яких людина зустрічає труднощі, відчуває потребу.

Отже, із зазначеного випливає, що творчість – це діяльність з вироблення наукових винаходів, реалізації художньо-естетичних задумів, планів, розв’язання соціальних і теоретичних проблем. Творчість виявляється через різні форми

людської діяльності і є її певною формою й атрибутом. У художній творчості відбувається своєрідний синтез діяльнісних форм з метою створення матеріальних та духовних цінностей та пізнання дійсності. Зміст художньої творчості зумовлений ідейно-естетичними факторами.

Проектування в загальному розумінні – це науково обґрунтована побудова системи параметрів майбутнього об'єкта чи якісно нового стану існуючого проектного типу, прообразу передбачуваного або можливого об'єкта, стану чи процесу.

Проектування в цілому як соціальна категорія, хоч і стоїть в одному ряду з такими поняттями, як прогнозування, планування, конструювання, програмування, моделювання, має свої істотні відмінності. Воно є найбільш загальним, комплексним, інтегративним феноменом.

У філософії проектування визначається як один із способів освоєння дійсності, як форма активності людського духу. З цих позицій суть художнього проектування полягає в створенні проектного прообразу об'єкта з відповідними художньо-естетичними якостями з метою підвищення естетичного потенціалу природного середовища в якому живе людина.

Отже, проектно-художню творчість ми розглядаємо як інтегруючий вид діяльності, в основі якої лежить розвиток інтелектуально-творчого мислення, художньо-творчих здібностей, уміння самостійно здобувати і конструювати свої знання.

Використання проектування в навчальній діяльності полягає в застосуванні так званого “методу проектів”. Метод проектів дозволяє активно розвивати в учнів основні види мислення, творчі здібності, прагнення самому творити, усвідомити себе творцем під час роботи над проектом.

Педагогічне значення проектно-художньої творчості полягає в розвиваючій ролі взаємозв'язку пізнавальної і художньої діяльності, яка заснована на загальному принципі: наукове і художнє освоєння світу не зводиться одне до другого і не витікає одне з другого, вони доповнюють одне одного. Загальними для них є суттєві властивості тієї чи іншої діяльності з взаємозумовленістю її компонентів.

На основі зазначеного педагогічну сутність проектно-художньої творчості ми розуміємо як особистісно орієнтовану педагогічну технологію, в основі якої лежить розвиток інтелектуально-творчого потенціалу учня та його художньо-творчих здібностей, уміння самостійно вести творчий пошук.

Проектно-художня творчість, як і будь-яка діяльність, має визначену структуру, що містить в собі мету, мотив, способи, процес, предмет, результат.